

Kerbelâ Hadisesi Emevî Devleti'ne İki Farklı Bakış: İbnü'l-Esîr ve Julius Wellhausen

Büşra Dinçsoy

 <https://orcid.org/0000-0001-8684-2812> | busra.dincsy@gmail.com

Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Öz

Muâviye b. Ebû Süfyân tarafından Şam merkezli olarak kurulan, yaklaşık 90 sene hüküm süren bir Arap-İslam devleti olan Emevîler, İslam Tarihi'nde ilklerin yaşandığı ve bu açıdan oldukça önemli bir dönemi ifade eder. Bu dönemde yaşanan ilklerin başında hilafetin silah zoruyla ele geçirilmesi, hilafetin daha sonra saltanata evrilmesi, dinin yoğun bir şekilde istismar edilmesi, mevalinin yanı sıra Ehl-i Beyt mensuplarına karşı ötekileştirici bir politikanın izlenmesi, Yezîd gibi bazı halifelerin içki içme gibi din dışı davranışları ve Kerbelâ gibi hadiselerin yaşanması gelmektedir. Çalışmamızda Emevîler döneminde yaşanan ve günümüze kadar etkisi süren Kerbelâ hadisesinin ilk dönem İslam Tarihçilerinde İbnü'l-Esîr ile Oryantalistlerden Wellhausen tarafından nasıl değerlendirildiği üzerinde durulmaktadır. Amaç, Kerbelâ olayı üzerinden otorite kabul edilen İslam Tarihçilerinden İbnü'l-Esîr ile Oryantalistlerin ileri gelenlerinden Wellhausen'in Emevî devlet algısını ortaya koymaktır. Hakkında herhangi bir çalışmanın yapılmadığı konumuzu araştırırken kaynak tarama yöntemi bağlamında iki farklı kaynaktan yararlanıldı. Bu kaynakların birincisi, İbnü'l-Esîr'in el-Kâmil fi't-Târih'i, ikincisi ise Julius Wellhausen'in Arap Devleti ve Sükutu'dur. Çalışmamız bağlamında ana hatlarıyla şu tespitler yapılmıştır: İslam tarihinde kendisinden sonra birçok tarihçiyi etkilemiş ve aynı zamanda olumsuz Emevî algısının oluşmasında etkili olan İbnü'l-Esîr, Kerbelâ çatışmasına ilişkin aktardığı bilgilerle özelde Emevîlerin Kerbelâ politikasının genelde ise Emevî karşıtı olduğunu göstermektedir. Örneğin Yezid'in elindeki çubukla, Hz. Hüseyin'in kesilen kafası ve ağzındaki dişleriyle oynadığı bilgisini vermektedir. Yezid'in, Kerbelâ'da ölen Hz. Hüseyin için üzüldüğünü söylemesini ve bu katliamdan Kufe valisini sorumlu tutma şeklindeki sözlerini ve duruşunu samimi bulmamaktadır. İbnü'l-Esîr, Kerbelâ çatışmasının asıl sebebinin iktidar kavgası olduğunu ve Emevîler yönetiminin iktidarlarını sürdürmek için Hz. Hüseyin ve akrabalarını öldürdüğünü dolaylı olarak anlatmaktadır. Kısacası o, Kerbelâ olayına ilişkin tercih ettiği ve eserine aldığı bilgiri rivayetlerle, olumsuz bir Emevî algısına sahip olduğunu göstermektedir. Meşhur müsteşrik Wellhausen ise, Kerbelâ çatışmasına dinî değil de siyasî açıdan bakar ve bu bakış açısına bağlı olarak farklı bir Emevî algısına sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Ona göre Kerbelâ, Hz. Hüseyin ile Emevîler yönetimi arasında yaşanan siyasî bir mücadele idi. Siyasî mücadelede bir tarafın yenilmesi doğaldı. Hüseyin'in tüm uyarılara rağmen Kufe'ye yürümesi ve Kufeliler ile birlikte hareket etmeye çalışması, aslında mevcut iktidarı devirmeye dönük bir teşebbüstü. Ancak iktidar bu teşebbüsü bastırmış ve bir bakıma onun hükümeti devirme şeklindeki darbe girişimini engellemiştir. Wellhausen'in esas aldığı bilgiler, bu bilgilerden hareketle yaptığı değerlendirmeler ve Kerbelâ'ya dinî açıdan değil

de siyasî-aklî açıdan bakmasından hareketle, onun Kerbelâ olayını siyasî bir çatışma olarak gördüğü ve bu alayın bir tarafı olan Emevîler ile ilgili olumsuz bir algıya sahip olmadığı söylenebilmektedir.

Anahtar Kelimeler

İslam Tarihi, Emevîler, Kerbelâ, Emevî Algısı, İbnü'l-Esîr, Julius Wellhausen.

Etik Beyan	Bu çalışma, Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sunulan “Kerbelâ Hadisesi Üzerinden Emevî Devleti'ne İki Farklı Bakış: İbnü'l-Esîr ve Julius Wellhausen” adlı tebliğin özetidir.
Türü	Bildiri Özeti
Geliş Tarihi	16.07.2023
Kabul Tarihi	25.07.2023
Yayın Tarihi	10.08.2023
Kategori	Sanat ve Beşeri Bilimler, Dini Araştırmalar, İlahiyat, Sanat ve Beşeri Bilimler, Tarih
Araştırma Alanı	İslam Tarihi
Sempozyum	:
Adı	3. Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu
Web	https://sempozyum.okuokut.org/index.php/tsbs/article/view/409
Yer ve Tarih	Çevrim İçi - 26-31 Ağustos 2023
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi; Oku Okut Derneği
Bildiri Oturum Bilgisi	25. Oturum - 31 Ağustos 2023 Perşembe 13:00 - 14:30
Telif Hakkı	© 2023 Büşra Dinçsoy. Yazar telif hakkını elinde tutarak yayımcıya uygun lisans ile yayım izni vermiştir.
Lisans	
Yayımcı	Oku Okut Yayınları
Kaynak Gösterimi	Dinçsoy, Büşra. “Kerbelâ Hadisesi Üzerinden Emevî Devleti'ne İki Farklı Bakış: İbnü'l-Esîr ve Julius Wellhausen”. 3. <i>Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı</i> . ed. Abdullah Demir. 177-180. Ankara: Oku Okut Yayınları, 2023. https://doi.org/10.55709/okuokutpress.54

Two Different Perspectives on the Karbala Incident Towards the Umayyad State: Ibn al-Athîr and Julius Wellhausen

Büşra Dinçsoy

 <https://orcid.org/0000-0001-8684-2812> | busra.dincsy@gmail.com
Master's Student, Ankara Yıldırım Beyazıt University, Ankara, Türkiye

Abstract

The Umayyads, an Arab-Islamic state founded by Mu'āwiyah ibn Abi Sufyan and centered in Damascus, ruled for approximately 90 years and represent a significant period in Islamic history marked by various firsts. At the top of the firsts experienced in this period are, notable events include the capture of the caliphate through armed force, it's later transformation into a sultanate, extensive exploitation of religion, the pursuit of a policy that marginalized mawali figures and members of the Prophet's family (Ahl al-Bayt), un-Islamic behaviors like alcohol consumption exhibited by some caliphs like Yazîd I, and the occurrence of events like the tragedy of Karbala. This study focuses on how the Karbala incident, which had an enduring impact to the present day, was evaluated by early Islamic historians like Ibn al-Athîr and Orientalist scholars like Wellhausen during the Umayyad period. The aim is to reveal the perception of the Umayyad state of Ibn al-Athîr, one of the Islamic Historians who are accepted as authority over the Karbala event, and Wellhausen, one of the leading Orientalists. Two different sources were used in the context of the literature review method while researching our subject, about which no study has been done. The first of these sources is Ibn al-Athîr's *al-Kāmil fî al-tārîkh*, and the second is Julius Wellhausen's *Arab State and Silence*. In the context of our study, the following main points have been identified: Ibn al-Athîr, who had a significant influence on many historians in Islamic history and played a role in the formation of a negative perception of the Umayyads, provides information about the Karbala conflict that indicates a specific policy of the Umayyads towards Karbala and a general opposition towards the Umayyad rule. For example, he provides information about Yazîd I, with a stick in his hand, played with the severed head of Husayn, and the teeth in his mouth. He does not find sincere the Yazîd I's words and stance that he feels sorry for Husayn, who died in Karbala, and that he blames the governor of Kūfah for this massacre. Ibn al-Athîr indirectly explains that the main reason for the Karbala conflict was the power struggle and that the Umayyad administration killed Husayn and his relatives to maintain their power. In short, he shows that he has a negative Umayyad perception of the information and narrations he preferred about the Karbala event and the information he received in his work. The famous orientalist Wellhausen, on the other hand, looks at the Karbala conflict from a political rather than a religious perspective and reveals that he has a different Umayyad perception depending on this point of view. According to him, Karbala was a political struggle between Husayn and the Umayyads. It was natural for one side to be defeated in the political battle. Despite all the warnings, Husayn's march to Kūfah and his attempt to act together with the people of Kūfah was actually an attempt to overthrow the current government. However, the government suppressed this attempt and, in a way, prevented

his coup attempt in the form of overthrowing the government. Based on the information Wellhausen relied on, his evaluations based on this information, and his view of Karbala from a political-mental point of view, it can be said that he saw the Karbala event as a political conflict and did not have a negative perception about the Umayyads, who were a part of this regiment.

Keywords

Islamic History, Umayyads, Karbalāʾ, Umayyad Perception, Ibn al-Athīr, Julius Wellhausen.

Ethical Statement	This paper is a summary of the study titled “Two Different Perspectives on the Karbala Incident Towards the Umayyad State: Ibn al-Athīr and Julius Wellhausen” presented at the 3rd Turkish Symposium of Social Science.
Type	Conference Proceeding
Received	2023-07-16
Accepted	2023-07-25
Published	2023-08-10
Category	Art & Humanities, Religion & Theology, Art & Humanities, History
Research Area	Religious Studies, Islamic History
Conference	:
Title	The 3rd Turkish Symposium of Social Sciences
Web	https://sempozyum.okuokut.org/index.php/tsbs/article/view/409
Location & Date	Online - August 26-31, 2023
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt University; Oku Okut Association
Proceeding Session	Session 25 - August 31, 2023, Thursday 13:00 - 14:30
Copyright	© 2023 Büşra Dinçsoy. The author retains the copyright and provides the publisher with a proper license to publish.
License	
Publisher	Oku Okut Press
Citation	Dinçsoy, Büşra. “Two Different Perspectives on the Karbala Incident Towards the Umayyad State: Ibn al-Athīr and Julius Wellhausen”. <i>The 3rd Turkish Symposium of Social Sciences: The Book of Abstracts</i> . ed. Abdullah Demir. 177-180. Ankara: Oku Okut Press, 2023. https://doi.org/10.55709/okuokutpress.54